

رابطه‌ی بین اجرای فوق برنامه‌های ورزشی با موفقیت ورزش قهرمانی در دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره) نوشهر

رضاساکی^۱، جواد حسین پور^{۲*}، فرامرز نصری^۳

چکیده

برنامه‌ریزی مناسب اوقات فراغت و هدفمند نمودن این فرصت گران‌بها، موجبات نشاط و شادابی دانشجویان و توسعه جامعه را فراهم می‌نماید. هدف این پژوهش رابطه بین اجرای فوق برنامه‌های ورزشی با موفقیت ورزش قهرمانی در دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره) نوشهر بود. پژوهش حاضر از لحاظ روش، توصیفی-تحلیلی (همبستگی) محسوب می‌شود. جامعه آماری با لحاظ نمودن ضریب حفاظتی-امنیتی شامل دانشجویان دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره) نوشهر بوده که با استفاده حجم نمونه کوهن ۳۲۰ نفر انتخاب شدند و به صورت تصادفی ساده به پرسشنامه‌ی ۲۷ سوالی محقق ساخته با پایایی ۰/۸۷ پاسخ دادند. برای تجزیه و تحلیل رابطه‌ی متغیرها از آزمون اسپیرمن و همچنین برای محاسبه امتیازات قهرمانی مقام انفرادی و تیمی کسب شده از آزمون U من ویتنی و کروسکال والیس استفاده شد. دانشجویان دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره) با تفاوت معنی داری، اثربخشی فعالیت‌های فوق برنامه دانشگاه خود را ارزیابی نمودند. همچنین بین این اثربخشی و کسب موفقیت در ورزش قهرمانی رابطه مثبت و معنی داری وجود داشت. به نظر می‌رسد، تلاش در جهت اثربخشی فعالیت ورزشی فوق برنامه از طریق انتخاب مسولین متخصص، توجه به علایق همه دانشجویان، ساخت و تجهیز امکانات و... موجب کسب موفقیت و در نتیجه افزایش سلامت، توسعه و تعالی دانشجویان می‌گردد.

واژگان کلیدی: اثربخشی، فوق برنامه ورزشی، ورزش قهرمانی

تاریخ دریافت مقاله: ۹۴/۱۱/۴

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۵/۳/۱۲

۱- کارشناس ارشد علوم تربیت بدنی، مدرس دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره) نوشهر

۲- کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، فرماندهی آموزش تخصص‌های دریایی رشت، (نویسنده مسئول: jivi_sport@yahoo.com)

۳- استادیار مدیریت راهبردی دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره) نوشهر

مقدمه

تربیت بدنی شاخه‌ای از علوم تربیتی است که به وسیله حرکات و فعالیت‌های بدنی موجب رشد و توسعه استعدادهای جسمانی و روانی افراد می‌گردد (احمدی، ۱۳۸۳). فعالیت‌های ورزشی از دیدگاه اسلام و دیگر مکاتب فلسفی نیز از مهمترین راهکارهای تعلیم و تربیت انسان تلقی شده است (پورایرج، ۱۳۸۲). این فعالیت‌ها فرصت مناسبی برای ارتقاء کیفیت زندگی فراهم نموده و علاوه بر تفریح به توسعه فعالیت‌های فکری، جسمی، عصبی-عضلانی و اجتماعی فرد می‌انجامد. در این بین دوران تحصیل مناسب‌ترین فرصت یادگیری، توسعه، درونی شدن و تبلور فعالیت‌های ورزشی در شخصیت است (خداداد، ۱۳۸۰). این مهم لزوم ارزیابی فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی موسسات آموزشی را یادآوری می‌نماید.

سلامت دانشجویان به عنوان قشر فرهیخته و امید آینده کشور بسیار حائز اهمیت و ضروری است. در این بین برنامه‌ریزی مناسب اوقات فراغت و هدفمند نمودن این فرصت گران‌بها، موجبات نشاط و شادابی دانشجویان و توسعه جامعه را فراهم می‌نماید.

کریمیانو تندنویس (۱۳۸۸) در تحقیقی تحت عنوان روابط بین نیروی انسانی، بودجه هزینه شده، مساحت اماکن و تاسیسات بر افزایش فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی دانشگاه‌ها اعلام داشتند، بین تعداد نیروی انسانی، مدرک تحصیلی مدیران فوق برنامه ورزشی و کل بودجه هزینه شده با تعداد دانشجویان شرکت کننده در مسابقات رابطه معنادار وجود دارد. با افزایش میزان سابقه مدیریت مدیران فوق برنامه ورزشی، میزان فعالیت دانشگاه‌ها در زمینه برگزاری مسابقات افزایش می‌یابد. بین سابقه مدیریت مدیران و تعداد کلاس‌های آموزشی رابطه معکوس وجود دارد. بین مساحت اماکن و تاسیسات ورزشی با میزان فعالیت‌های تفریحی-فراغتی دانشجویان رابطه مستقیم بوده و رابطه بین سابقه خدمت مدیران فوق برنامه ورزشی با میزان فعالیت‌های تفریحی-فراغتی معکوس می‌باشد.

ادوارد و همکاران (۲۰۰۹) تحقیقی از طرف دانشگاه تروی^۱ به روی دانشجویان فارغ التحصیل انجام شد که هدف از این تحقیق بررسی رضایتمندی دانشجویان از دانشگاه تروی، رشد دانشجویان در نتیجه آموزش دانشگاه و شناخت ضعف‌های دانشگاه عنوان گردیده، که در آن ۶۰ درصد دانشجویان کاملاً راضی بودند، این تحقیق به صورت آن لاین از طریق ایمیل انجام می‌شود و نتایج آن به طور سالانه منتشر می‌گردد.

دانشگاه الاخوین^۲ مراکش (۲۰۰۸) در تحقیقی به بررسی ارزیابی نیازهای اوقات فراغت دانشجویان پرداخته که در تلاش برای برآورد کردن نیازهای اساسی دانشجویان و گسترش عرضه‌های در حال جریان دانشگاه، به نتایج زیر دست یافت: مهمترین امکانات که به برآوردن نیازهای آنها کمک می‌کرد گسترش اتاق‌های بدن سازی و وزن کشی بود و دومین امکانات از نظر اهمیت زمین بسکتبال بود و کم اهمیت ترین امکانات فضایی ورزشی دانشجویان، اتاق‌های مذاکره و مهمانی بود.

در تحقیقی که دانشگاه بروکس آکسفورد^۳ در سال (۲۰۰۷) به منظور اندازه‌گیری رضایتمندی دانشجویان از کل دانشگاه در زمینه‌های وضعیت خوابگاه، یادگیری و تدریس، ساماندهی رشته‌های تحصیلی، خدمات و امکانات دانشگاهی، آزمایشگاه، تسهیلات ورزشی، خدمات کامپیوتری و سایت انجام داد، میزان رضایتمندی دانشجویان ۷۴/۲ درصد اعلام شد؛ نتیجه همین تحقیق در سال ۲۰۰۵ میزان رضایت مندی را ۸۹ درصد گزارش داد.

سامویل زی زی و سوزان آیرس^۴ به همراه همکارانشان (۲۰۰۸) تحقیقی را به عنوان ارزیابی اثر مراکز ادارات فوق برنامه روی دانشجویان ترم اول انجام دادند که در آن با اندازه‌گیری رضایتمندی دانشجویان ترم اول شرکت کننده

1-Teroy

2-Alkhovin

3-Aksford Brox

4-Samoel Zee Zee & Sozan Ayres

در کلاس‌های ایروبیک و وزنه برداری به نتایج زیر دست یافتند، ۷۹/۹ درصد از شرکت کنندگان برنامه‌ها را مفید دانسته و احساس رضایت داشته‌اند.

آموسا و موکایتی^۱ (۲۰۰۵) به ورزش دانشگاهی در هزاره سوم در آفریقا پرداختند. آنها افزودند که ورزش در دانشگاه‌های آفریقا به دلیل اثرات مفید بر رشد جسمی، ذهنی و اجتماعی دانشجویان مهم تلقی می‌شود. علاوه بر آن، محتوای آموزشی و روش‌ها نیز در دانشگاه‌های آفریقا مهم هستند. با تغییر جوامع، آموزش دانشگاهی نیز در پاسخ به نیازهای جدید جامعه تغییر می‌یابد. در نتیجه، این تغییر ورزش دانشگاهی را نیز دگرگون کرده است. عقاید و تغییرات در نیازهای دانشجویان موجب اصلاحات در آموزش بطور عام و ورزش به طور ویژه شده است.

روش

تحقیق حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش، تحقیق توصیفی-تحلیلی (همبستگی) می‌باشد. جامعه آماری تحقیق را کلیه دانشجویان دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره) نوشهر در سال تحصیلی ۹۱-۹۲ تشکیل می‌دهند. با استفاده از فرمول کوکران، تعداد ۳۱۶ نفر از دانشجویان به عنوان حجم نمونه مشخص شدند. سپس ابزار اندازه‌گیری این تحقیق با استفاده از پرسشنامه TPSI^۲ با اعتبار بالایی ($\alpha=0/87$) استفاده شد و روایی آن نیز توسط اساتید و صاحب‌نظران مدیریت ورزشی تایید شده است. پرسشنامه شامل ۳ بخش (بخش اول: اطلاعات فردی، بخش دوم: سوال‌های اصلی تحقیق و بخش سوم: پیشنهادات دانشجویان) می‌باشد. همچنین برای محاسبه امتیازات قهرمانی جامعه مورد نظر، مقام انفرادی و تیمی کسب شده در سال تحصیلی ۹۱-۹۲ (که از شرکت در مسابقات کسب شده بود) مورد بررسی قرار گرفت. به مقام‌های اول تا ششم انفرادی بر اساس قانون مسابقات امتیازات ۶ تا ۱ تعلق گرفت. در رشته‌های تیمی نیز مقام‌های اول تا ششم به ترتیب ۱۲، ۱۰، ۸، ۶، ۴ و ۲ دریافت کردند.

یافته‌ها

۱- بین اثربخشی فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی دانشگاه امام خمینی (ره) از دیدگاه آزمودنی‌ها تفاوت معنی داری وجود ندارد.

جدول (۱) نتایج آزمون U من ویتنی در مورد فرضیه اول

فرآوانی دانشگاه	میانگین و انحراف استاندارد	مجموع میانگین رتبه‌ها	Z من ویتنی	سطح معنی داری
دانشگاه امام خمینی (ره)	۲/۵۰ ± ۰/۹۴	۱۱۵۱۴/۲۹	۹/۲۲	۰/۰۰۰۱

در جدول ۱ مشاهده می‌شود، با توجه به سطح معنی داری فرضیه صفر رد می‌شود. بنابراین بین اثربخشی فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره) از دیدگاه آزمودنی‌ها تفاوت معنی داری وجود دارد.

۲- بین اثربخشی فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره) از دیدگاه دانشجویان سال تحصیلی مختلف، تفاوت معنی داری وجود ندارد.

1-Amosa & Mokayti

2-Target Population Satisfaction Index

جدول (۲) نتایج آزمون کروسکال والیس در مورد فرضیه دوم

سطح معنی داری	Z کروسکال والیس	مجموع میانگین رتبه ها	میانگین و انحراف استاندارد	فراوانی
				سال تحصیلی
۰/۱۰۲	۶/۲۰۲	۵۳۷۸/۳۷	$۲/۴۲ \pm ۰/۹۸$	سال اول
		۵۴۰۸/۵۹	$۲/۵۳ \pm ۰/۹۴$	سال دوم
		۵۲۴۸/۷۶	$۲/۴۷ \pm ۰/۹۲$	سال سوم
		۵۲۵۸/۸۷	$۲/۴۸ \pm ۰/۹۳$	سال چهارم

در جدول ۲ مشاهده می‌شود، با توجه به سطح معنی داری فرضیه صفر تایید می‌شود. بنابراین اگر چه به لحاظ میانگین دانشجویان سال دوم بیشتر از همه و دانشجویان سال سوم کمتر از همه اثربخشی برنامه‌های ورزشی دانشگاه خود را ارزیابی نموده‌اند، لیکن این تفاوت معنی داری نیست.

۳- بین اثربخشی فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی دانشگاه علوم دریایی از دیدگاه دانشجویان سال‌های تحصیلی مختلف و قهرمانی در مسابقات رابطه معنی داری وجود ندارد.

جدول (۳) نتایج آزمون رو اسپیرمن در مورد فرضیه

سطح معنی داری	ضریب همبستگی	میانگین و انحراف استاندارد امتیاز قهرمانی	میانگین و انحراف استاندارد اثربخشی دانشگاه امام خمینی (ره)	فراوانی
				سال تحصیلی
۰/۰۰۳	۰/۴۴۳	$۸/۶۷ \pm ۲/۲۳$	$۲/۵۲ \pm ۰/۹۸$	سال اول
۰/۰۰۵	۰/۳۸۵	$۸/۶۷ \pm ۲/۲۳$	$۲/۵۳ \pm ۰/۹۴$	سال دوم
۰/۰۰۸	۰/۳۵۰	$۸/۶۷ \pm ۲/۲۳$	$۲/۴۷ \pm ۰/۹۲$	سال سوم
۰/۰۰۷	۰/۳۵۶	$۸/۶۷ \pm ۲/۲۳$	$۲/۴۸ \pm ۰/۹۳$	سال چهارم
۰/۰۰۴	۰/۴۱۴	$۸/۶۷ \pm ۲/۲۳$	$۲/۵۰ \pm ۰/۹۴$	کل دانشجویان

در جدول 3 مشاهده می‌شود، با توجه به سطح معنی داری فرضیه صفر رد می‌شود. بنابراین بین اثربخشی فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی دانشگاه امام خمینی (ره) از دیدگاه دانشجویان سال‌های تحصیلی مختلف و قهرمانی در مسابقات رابطه معنی داری وجود دارد.

نتیجه گیری

فعالیت‌های ورزشی فوق برنامه موجب رفع کسالت و تنبلی و ایجاد نشاط و شادابی، تقویت روحیه‌ی شجاعت، از خود گذشتگی، دوری از فساد و بزهکاری، افزایش اعتماد به نفس و عادات مثبت در زندگی می‌شود. لیکن دستیابی به این اهداف مستلزم اثربخش شدن این فعالیت‌ها است. یافته‌های تحقیق حاضر حاکی از آن است که، تلاش در جهت اثربخشی فعالیت ورزشی فوق برنامه از طریق انتخاب مسئولین متخصص و مربیان مجرب، توجه به علایق همه دانشجویان، به کارگیری اطلاعات علمی و بروشورهای آموزشی، ساخت و تجهیز امکانات لازم بوده و موجب کسب موفقیت و در نتیجه افزایش سلامت و توسعه و تعالی فرد می‌شود. لذا به نظر می‌رسد، تلاشی همه جانبه و مستمر در تجهیز دانشگاه‌ها، بهره گیری از متخصصین، افزایش بودجه فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی لازم است. همچنین وجود رابطه مثبت اثربخشی این فعالیت‌ها با کسب موفقیت در مسابقات ورزشی حاکی از آن است که هر

چه فعالیت‌های ورزشی فوق برنامه جدی‌تر دنبال شود، امید کسب موفقیت در میادین مسابقات ورزشی بیشتر می‌شود. این موفقیت خود موجبات افزایش سلامت، امید به زندگی، نشاط و شادابی، اعتماد به نفس، رفع افسردگی و استرس و اضطراب می‌شود. پیشنهاد می‌گردد اعمال مراحل چرخه بهبود مستمر (PDCA)^۱ به عنوان یک ضرورت در تدوین و اجرای فعالیت‌های فوق برنامه‌های ورزشی دانشگاه‌ها ضروری است و فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی دانشگاه با توجه به نتایج تحقیقات نظر سنجی و نیاز سنجی ورزشی دانشجویان تدوین و به مرحله اجرا گذاشته شود.

منابع

- اسدی، س. (۱۳۸۶). بررسی دیدگاه دانشجویان دانشگاه تهران و دانشگاه صنعتی شریف در خصوص تعیین اثر بخشی دروس تربیت بدنی (۱) و (۲) و مقایسه اثر بخشی در دانشگاه مذکور، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- اصفهانی، ن. (۱۳۸۶). تأثیر ورزش بر سلامت روانی در بعد جسمانی، اضطراب و اختلال خواب و افسردگی دانشجویان الزهرا (س)، پایان نامه کارشناس ارشد، دانشگاه الزهرا تهران.
- حجتی، م. (۱۳۸۷). بررسی میزان اثر بخشی مفاهیم اساسی مدیریت کیفیت جامع (TQM) بر نگرش مدیریتی سازمان‌های اداری گواهینامه ISO2000، پایان نامه (کارشناسی ارشد) دانشگاه علم و صنعت ایران، دانشکده مهندسی صنایع، تحت راهنمایی سید حسینی.
- حمیدی، م. (۱۳۸۸). بررسی ارتباط بین ساختار سازمانی، اثر بخشی و تعهد سازمانی در حوزه‌های ستادی ورزشی کشور، رساله دکتری، دانشگاه تهران.
- دیورا آ، چالز، ا. (۱۳۸۷). مبانی تربیت بدنی و ورزش، ترجمه احمد آزاد، انتشارات کمیته ملی المپیک، چاپ دوم.
- دلاور، ع. (۱۳۸۵). روش‌های آماری در علوم تربیتی و ورزشی، دانشگاه پیام نور.
- رحمانی نیا، ف. (۱۳۸۷). مبانی روانی و اجتماعی و تربیت بدنی، انتشارات دانشگاه گیلان چاپ اول.
- رضوی، م؛ لوریان، م. (۱۳۸۵). مدیریت ورزشی معاصر، نشر شمال پایدار.
- کاظمی، ع. (۱۳۸۸). طراحی الگوهای اثر بخش سازمان‌ها با تاکید بر معیارهای فرهنگ سازمانی، رساله دکتری، دانشگاه تربیت مدرس.
- کوزه چیان، ه. (۱۳۸۷). ارزش‌یابی عوامل آموزشی «نیروی انسانی تاسیسات و تجهیزات» دانشکده‌های تربیت بدنی کشور در مقطع کارشناسی، رساله دکتری دانشگاه مدرس.
- منوچهر، ک. (۱۳۸۹). تئوری‌های مدیریت و مدل‌های سازمانی، تعاون خدمات و انتشارات علوم مدیریت.
- مهدی پور، ع. (۱۳۷۸). بررسی جایگاه تربیت بدنی و ورزش در گذران اوقات فراغت دانشجویان پسر دانشگاه‌های تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد تربیت بدنی. دانشگاه تربیت مدرس.
- نادریان، م. (۱۳۸۶). بررسی عوامل موثر در بهره‌وری سازمان ورزشی، مجموعه چکیده مقالات چهارمین همایش علمی تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه گیلان، ۷۳.
- نصیری، ح. (۱۳۸۳). گسترش خدمات وفاداری مشتریان را در پی دارد، ماهانه تخصصی بازاریابی، (۲۳)، ۲-۳.
- Cameron, K.S. (2008). On the nature of organization effectiveness in institution of higher education, *Administrative Science Quarterly*, 23, 604-626.
- Chelladurai, P. (2009). "Measures of organizational effectiveness of Canadian national sport organization". *Journal of Sport Science*, 16, 126.
- Chelladurai, P. (2008). Measures of organization effectiveness of Canadian national sport organization, *Canadian Journal of Sport Science*, 16, 126-133.
- Haggerty, T.R. (2011). Measures of organization effectiveness of Canadian national sport organization, *Canadian Journal of Sport Science*, 16(2), 126-133.

-
- Mathews,D.O.(2009). Reserch and management of campus recreational".journal of sport management,1,32-36.
- Mawson,L.M.(2008).Reserch and management of campus recreational". journal of sport management,7(2).101-106.
- Mueller,p,andezinik, j.W .(2009). Intramural recreational sports":programming and administration (Sth ed.)New York:John Wiley and sons.
- Soucie,D.(2007). "relationship between sport organization"journal of sport management.8,1-13.